

Solúnski bratia

Konštantín a Metod, solúnski bratia, pochádzajú z jedného z najvýznamnejších centier Byzancie, **Solúna alebo Thessalonike**. Ich otec, Lev, bol dôležitým štátnym úradníkom, zastával pozíciu zástupcu správcu solúnskej župy. Ich matka, Mária, mala pravdepodobne slovanský pôvod, preto vedeli súrodenci po sloviensky, ale ovládali aj gréčtinu či latinčinu. Pochádzali zo siedmich detí, no napriek tomu dostali vynikajúce vzdelanie.

Konštantín (826/ 827- 14.2. 869)

Konštantín bol najmladším zo súrodencov. Keď mal 14 rokov, zomrel im otec, avšak v Byzancii bolo zvykom, že o deti vysokých štátnych úradníkov sa postará štát. Preto po skončení strednej školy začal študovať na najvychytenejšej byzantskej vysokej škole pri chráme Hagia Sofia v Konštantínopole, kde neskôr študoval aj budúci cisár Michal III. Konštantín mal najlepších učiteľov, venoval sa hlavne štúdiu filozofie, dialektiky, rétoriky, gramatiky a iným. Po skončení štúdií dostal ponuku na sobáš, ale odmietol ju, pretože sa chcel radšej venovať knihám a štúdiu. A tak sa stáva tajomníkom patriarchu a knihovníkom pri vysokej škole Hagia Sofia.

Tieto funkcie ho zjavne nenapĺňali, pretože zmizol, pol roka sa schovával v jednom kláštore a už sa nechcel vrátiť k funkcii tajomníka. Keďže obaja bratia mali vplyvných známych, zakrátko dostal Konštantín ponuku stať sa profesorom filozofie na vysokej škole, kde iba nedávno študoval. Vysokoškolskí profesori však vykonávali aj rôzne štátne poslanie a úlohy, tak sa Konštantín dostal k diplomatickým misiám napr. do Bagdadu.

Metod (815- 885)

Metod bol najstarším spomedzi siedmich súrodencov a ako prvorodený získal výborné vzdelanie. Po strednej škole išiel študovať právo do Konštantínopolu a chcel sa stať vysokým štátnym úradníkom. To sa mu po skončení štúdia aj podarilo, bol vymenovaný za správcu provincie v Macedónii. Tu žilo veľa Slovanov, čo Metodovi umožnilo spoznať ich zvyky, mravy a zdokonaľovať sa v sloviencine.

V roku **855** nastúpil na trón mladý cisár **Michal III.**, čo prinieslo značné zmeny. Metod po 10 rokoch opúšťa svoju funkciu a uchýlil sa do kláštora na hore Olymp. Za krátko sa k nemu v kláštore pripojil aj Konštantín. Opäť vďaka známostiam sa vyhli politickým vplyvom a boli poverení zrealizovať v roku **860** misiu k **Chazarom** až ku Kaspickému moru. Cestou našli ostatky **sv. Klimenta**, ktoré neskôr niesli so sebou na Veľkú Moravu a podarovali ich pápežovi pri návšteve Ríma. U Chazarov viedli dišputy so židmi, pokrstili 200 Chazarov a zariadili, aby bolo prepustených 200 byzantských otrokov. Chazarský panovník dokonca napísal byzantskému cisárovi ďakovný list za misiu.

Niekoľko mesiacov po návrate do Konštantínopola prišli do Byzancie poslovia z Veľkej Moravy od Rastislava so žiadosťou o vierozvestcov. Michal III. poveril misiou práve Konštantína a Metoda. Začala sa s našimi dejinami úzko spätá **byzantská misia**.

Solúnski bratia prišli na Veľkú Moravu v roku **863**, vytvorili písmo- **hlaholiku**, preložili **do staroslovienčiny liturgické knihy, Sväté písmo, Skutky apoštolov, Listy apoštolov, založili učilište, vzdelávali, šírili kresťanstvo, priniesli právne normy...**

Z Veľkej Moravy museli absolvovať cestu **do Ríma 867**, **obhájili staroslovienčinu** ako liturgický jazyk **pred trojjazyčníkmi aj pred samotným pápežom**, ktorý uznal staroslovienčinu ako ďalší liturgický jazyk. Vysvätil **Metoda za kňaza, neskôr za biskupa a arcibiskupa pre Panóniu a Veľkú Moravu**, čo vyvolávalo nevôľu u bavorských kňazov pôsobiacich na Veľkej Morave. Spolu s Metodom boli vysvätení aj viacerí ich žiaci.

Konštantín sa z Ríma nevrátil, ochorel, vstúpil do kláštora, prijal **meno Cyril a tu 14. 2. 869** zomrel.

Ani Metodov návrat na Veľkú Moravu nebol jednoduchý. Zajali ho, mučili a väznili bavorskí kňazi. Spod ich moci sa dostal vďaka pápežovi **Jánovi VIII**. Po príchode na Veľkú Moravu mal sťažené podmienky na výkon svojej funkcie arcibiskupa o to viac, že sa jeden z nemeckých kňazov **Wiching** dostával do blízkosti Svätopluka, intrigoval proti Metodovi. Ten musel znova ísť do Ríma obhajovať svoje činy a učenie. Uspel, pápež Ján VIII. vydal **bulu Industriae tuae**, kde **povolil sloviensku liturgiu, ale až po latinskej. Wichinga** vysvätil za **biskupa** a na Veľkej Morave sa stal **nitrianskym biskupom**.

Pred smrťou si Metod vyvolil za nástupcu **Gorazda**, ale **keď 885 Metod zomiera** sú jeho **žiaci vyhnaní z Veľkej Moravy, slovienska liturgia zakázaná** a Veľká Morava sa opäť dostáva pod cirkevnú správu Franskej ríše.

Solúnski bratia však zanechali výrazný odkaz v našich aj európskych dejinách. Ich činnosť zasiahla **vzdelávanie, šírenie kresťanstva, mala vplyv na politický vývoj Veľkej Moravy aj iných európskych krajín**. Popritom však zanechali **stopu v literatúre**. Hoci ich tvorba, aj tvorba ich žiakov, je výrazne nábožensky smerovaná a vo väčšine predstavuje preklady náboženských kníh, priniesli aj vlastné diela.

V literárnej činnosti bol **aktívnejší práve Konštantín**, ktorý je autorom vôbec **prvej staroslovienskej básne napísanej v hlaholike**. Ide o báseň **Proglas**. Je to predslov k evanjeliu, obsahuje 110 veršov.

Metod sa pustil do literárnej činnosti skôr po smrti Konštantína. Z jeho tvorby sú významné diela **Napomenutie vladárom**- vraj poukazuje na nemravný život Svätopluka, ale skôr je dielo adresované všetkým vladárom. Slúžil potrebám Veľkej Moravy. Ďalším dôležitým dielom je zbierka zákonov **Zakon sudnyj ljudem**, ide o prvú právnickú knihu našich predkov. Vychádza zo zvykového práva Slovanov, ale odráža aj byzantské právo, ktoré nadväzovalo na právo slávnej Rímskej ríše. Obsahuje 32 právnych článkov, vymedzuje protiprávne konanie ako aj tresty zaň.

Žiaci Konštantína a Metoda sa venovali hlavne prekladom, ale aj z ich pera vyšli dôležité spisy a diela, ktoré nám dokresľujú obraz spoločnosti. Ide napr. o **Život Konštantína**, ktorého autorom je **Kliment** a **Život Metoda**, ktorého autorom je **pravdepodobne Gorazd**. Hlavne Život Metoda je plný dôležitých informácií o fungovaní nášho prvého štátneho útvaru. Životopisy solúnskych bratov sú známe aj pod jednotným názvom **Moravsko-panónske legendy**. Súborom 38 modlitieb napísaných hlaholikou v staroslovienčine sú **Kyjevské listy**. Ich autorstvo nie je úplne jasné, pripisuje sa **bud' Klimentovi alebo samotnému Konštantínovi**.

Konštantín a Metod vďaka svojmu odkazu ovplyvňujú generácie dodnes. **31. 12. 1980** ich pápež **Ján Pavol II.** vymenoval za **patrónov Európy**.